

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ - ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΣΕΜΙΝΑΡΙΟΥ «Η γενοκτονία των Εβραίων (1942 – 1945): Ιστορία, Μνήμη, Αναπαραστάσεις» (2015-2017)

Το σεμινάριο με τίτλο «Η γενοκτονία των Εβραίων (1942 – 1945): Ιστορία, Μνήμη, Αναπαραστάσεις», που διεξάγεται στο Εβραϊκό Μουσείο Ελλάδος υπό την διεύθυνση της ιστορικού Οντέτ Βαρών-Βασάρ από το 2011, αποτελεί μία πολυπρισματική χαρτογράφηση της εξόντωσης των Ευρωπαίων Εβραίων, των ιστορικών γεγονότων που προηγήθηκαν, αλλά και της ανάδυσης και συγκρότησης της μνήμης του γεγονότος ως σήμερα. Η αξιολόγηση που ακολουθεί γράφεται μετά την συμμετοχή μου σε αυτό επί δύο συναπτά ακαδημαϊκά έτη (2015 – 2017).

Η θεματική του σεμιναρίου βρίσκεται στην καρδιά της προβληματικής του βιβλίου της Κας Βαρών-Βασάρ (*Η ανάδυση μιας δύσκολης μνήμης. Κείμενα για τη γενοκτονία των Εβραίων*, Εστία, 2013) και των μελετών της. Ένα από τα πιο σημαντικά στοιχεία του σεμιναρίου, όμως, είναι ότι η ιστορικός δεν προσεγγίζει μεμονωμένα το κατ'εξοχήν τραυματικό γεγονός του 20^{ου} αιώνα, αλλά το εντάσσει στο σύνολο της ιστορίας και του πολιτισμού του Εβραϊκού λαού. Γίνονται αναφορές στην «μακρά διάρκεια» μιας ιστορίας αλλεπάλληλων διωγμών, διασποράς αλλά και άνθησης – κοινωνικής, οικονομικής και πολιτιστικής. Αναδεικνύονται πτυχές της καθημερινότητας πριν και μετά την καταστροφή και επιδιώκεται μία γνωριμία με τις τέχνες, την ποίηση και την μουσική.

Ο βασικός στόχος του σεμιναρίου, η προσέγγιση της Shoah, επιτυγχάνεται μέσα από μία αντίστοιχα πολυπρισματική και πολυφωνική αφήγηση του γεγονότος. Η Ο. Βαρών-Βασάρ στις εισηγήσεις της

προσεγγίζει τα γεγονότα με αναφορές στο έργο σημαντικών ιστορικών και τα πλαισιώνει με οπτικοακουστικό υλικό και γραπτές μαρτυρίες. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στην στρατοπεδική λογοτεχνία, την οποία χρησιμοποιεί ως εργαλείο αλλά και ως έναυσμα. Τα εμβληματικά κείμενα της στρατοπεδικής λογοτεχνίας εντάσσονται σε ένα ευρύ corpus ελλήνων και ξένων συγγραφέων προκειμένου να αναδειχτούν θέματα όπως η μνήμη και η λήθη, η μαρτυρία και η αποσιώπηση, η τραυματική αναβίωση της εμπειρίας και η αποδοχή της από την κοινωνία, η σημασία της γραφής αλλά και η έμφυλη διάσταση της γενοκτονίας. Ταυτοχρόνως, τα κείμενα αυτά αποτελούν την αφετηρία για τους συμμετέχοντες να προβληματιστούν, να καταθέσουν τις σκέψεις και τις εμπειρίες τους και να επεκτείνουν τις αναζητήσεις τους. Η βιβλιοθήκη του Εβραϊκού Μουσείου Ελλάδος, όπου διεξάγεται το σεμινάριο, παίζει καίριο ρόλο στην διαδικασία αυτή, αφού οι συμμετέχοντες βρίσκονται σε έναν εξαιρετικά φιλόξενο χώρο, περιστοιχισμένοι από βιβλία τα οποία μπορούν να συμβουλευτούν και να ξεφυλλίσουν.

Η σημασία που δίνεται στο ανθρώπινο δυναμικό αποτελεί ένα από τα σημαντικότερα στοιχεία του σεμιναρίου. Η κυρία Βαρών - Βασάρ επιθυμεί και επιδιώκει την συνεχή ανατροφοδότηση την οποία και αξιοποιεί επιμελώς, οργανώνοντας μέρος του σεμιναρίου με βάση τις επιθυμίες και τα ενδιαφέροντα των συμμετεχόντων. Ενισχύει την διεπιστημονικότητα με την παρουσία καλεσμένων ομιλητών (ιστορικών, μεταφραστών, ψυχαναλυτών, καλλιτεχνών), προκειμένου να αναδείξει τις λεπτές αποχρώσεις και ιδιαίτερες πτυχές της γενοκτονίας των Εβραίων. Ενθαρρύνει την ενεργή συμμετοχή των φοιτητών του σεμιναρίου και τους ενημερώνει σχετικά με εκδηλώσεις, προβολές, εκδόσεις και καλλιτεχνικά δρώμενα, δημιουργώντας έτσι συνθήκες συνεχούς διαλόγου και μάθησης που ξεφεύγουν από τα στενά όρια των συναντήσεων.

Συνολικά, το σεμινάριο αποτελεί μία πολύτιμη πηγή βαθιάς και πολύπλευρης γνώσης σχετικά με την γενοκτονία των Εβραίων, αλλά και τον Εβραϊκό πολιτισμό γενικότερα, που μεταδίδεται προσεκτικά και αποτελεσματικά, μέσα από μία ζωντανή και ευέλικτη διαδικασία. Η ποικιλία στην ταυτότητα των φοιτητών του σεμιναρίου— μεταπτυχιακοί και διδακτορικοί φοιτητές, ερευνητές, εκπαιδευτικοί που επιθυμούν να προσεγγίσουν διδακτικά το Ολοκαύτωμα, αλλά και άνθρωποι που έρχονται σε αυτό από προσωπικό ενδιαφέρον τροφοδοτεί μια γόνιμη ανταλλαγή. Και η επιστροφή μας σε αυτό, χρόνο με τον χρόνο, αποτελεί την πιο εύγλωτη απόδειξη της επιτυχίας του.

Αγγελική Τσέτη

Δρ Φιλοσοφίας ΕΚΠΑ / Paris 7

Εκπαιδευτικός (ΠΕ06)